

ICOMOS

ВОДИЧ ЗА ПРОЦЕНКИ НА ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ НАСЛЕДСТВОТО ЗА ЛОКАЛИТЕТИ ОД СВЕТСКО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Публикација на Меѓународниот Совет за споменици и локалитети

Јануари 2011

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

World Heritage
Convention

ICOMOS, 49-51 rue de la Fédération 75015 Париз, Франција
Во соработка со Центарот за светско наследство

© ICOMOS, 2011. Сите права се задржани.

Водич за проценки на влијанието врз наследството за локалитети од Светско Културно Наследство

Цел

Да понуди насоки за процесот на изработка на **ПРОЦЕНКИ НА ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ НАСЛЕДСТВОТО (Heritage Impact Assessments - HIAs)** за добра од Светското Наследство (**World Heritage - WH**) со цел ефикасно да се оцени влијанието на потенцијалниот развој врз **Извонредните Универзални Вредности (Outstanding Universal Values - OUV)** на добрата.

Упатството е адресирано до менаџерите, планерите, консултантите и носителите на одлуки и е исто така наменето да бидат релевантно за Комитетот за светско наследство и државите членки.

Концептот на OUV ја поткрепува целосно Конвенцијата за Светско Наследство и сите активности поврзани со добрата запишани на Листата.

Конвенцијата за Светско Наследство, за заштита на светското културно и природно наследство, што започна во 1972 година, признава добра на „**Извонредна универзална вредност**“ - (**Outstanding Universal Values - OUV**), кои се дел од „светско наследство на човештвото како целина“ и заслужува „заштита и пренесување на идните генерации“. Таквите добра се препознаваат преку запишување на Листата на Светското наследство од страна на Комитетот за Светско Наследство, кој се состои од претставници од 21 земја членки.

Нивните OUV се утврдени од страна на Комитетот за светско наследство во моментот на запишување, а од 2007 г. се резимирани во Изјава за OUV. **OUV на тој начин го дефинира размислувањето во времето на запишување и не може за истото да се преговара.**

Конвенцијата за Светско Наследство е ратификувана од државите членки, кои се согласуваат да ги зачувуваат добрата на нивните територии за кои се гледа дека се од OUV, и со тоа придонесуваат кон заштита на заедничкото наследство на човештвото. Ова значи дека OUV треба да биде одржлив во текот на времето преку заштита на атрибутите за кои се гледа дека пренесуваат OUV.

Локалитетите на Светско Наследство, според тоа се единствени средства за наследство со меѓународна вредност јасно артикулирани. Не сè што е во нив придонесува за OUV, но оние атрибути што придонесуваат мора да бидат соодветно заштитени.

Ова упатство ја утврдува методологијата за да им се овозможи на НИА да одговорат на потребите на локалитетите од Светското Наследство, преку нивно разгледување како дискретни субјекти и оценување на влијанието врз атрибутите на OUV на систематски и кохерентен начин.

Упатството е развиено на меѓународна работилница организирана од ИКОМОС во Париз во Септември 2009 година.

Содржина

- 1 Позадина**
 - а) Специфики на контекстот на Светското Наследство во рамките на кои се преземаат НИА.
 - б) Разновидни контексти за регулирање, планирање и управување
 - в) Алатки, ресурси и капацитети потребни за преземање на НИА
- 2 Предложени НИА процедури**
 - 2-1 Вовед
 - 2-2 Разбирање што треба да се преземе пред да се започне со НИА
- 3 Податоци и документација**
- 4 Методи и пристапи соодветни на локалитетот - оптимизирање на достапните алатки, техники и ресурси**
- 5 Одбрамбен систем при проценка / евалуација на влијанието**
- 6 Дали влијанијата може да се избегнат, намалат, рехабилитираат или компензираат - ублажат?**
- 7 Испорачување на евалуација која е корисна за Државите Членки, Советодавните Тела и Светскиот Комитет за Наследство, и релевантна за контекстот на Светското Наследство за општите и особено за специфичните локалитети**

Додаток 1: Процес на проценка на влијанието врз наследството

Додаток 2: Обем на содржината на извештајот

Додаток 3А: Пример на Водич за проценка на вредноста на наследството

Додаток 3Б: Пример Водич за проценка на големината на влијанието

Додаток 3С: Пример за запишување на инвентар

Додаток 4: Содржина на извештајот за влијанието врз наследството

1 Позадина

Во последниве години, Комитетот за Светско Наследство на УНЕСКО стави акцент на значителен број на Извештаи за Состојбата на Зачувување поврзани со заканите кон локалитетите од Светско наследство од различни форми на развој од големи размери. Ваквите видови на развој вклучуваат патишта, мостови, високи згради, „кутии“ згради (на пр. трговски центри), несоодветен, аконтекстуален или нечувствителен развој, обновување, уривање и нови инфраструктурни типологии како што се ветерниците, како и промени во политиката за користење на земјиштето и урбанизација од големи рамки. Комитетот исто така ги испита и заканите од прекумерен или несоодветен туризам. Многу од овие проекти имаат потенцијал да влијаат негативно на изгледот, хоризонтот, клучните погледи и други различни атрибути кои придонесуваат за Извонредна Универзална Вредност (OUV).

Со цел ICOMOS и Комитетот да ги оценат задоволително овие потенцијални закани, има потреба да се биде специфичен кон влијанијата на предложените промени на OUV. Додека проценката на влијанието врз наследството постои во многу земји, се чини дека овие се помалку веродостојно користени во Контекст на Светското Наследство.

Онаму каде што се преземаат формални проценки, многу од нив користат Процедури за Проценка на Влијанието врз Животната Средина (EIA – Environmental Impact Assessment). Иако има корист од употребата на искуството од EIA, ова веројатно нема да биде корисно веднаш без одредена адаптација. EIA често ги разграничува сите можни атрибути на културното наследство и го проценува влијанието врз нив одделно, преку дискретни рецептори како што се заштитени објекти, археолошки локалитети и слично, без примена на леќата на OUV врз целокупниот збир на атрибути. Потребен е поглобален пристап кон локалитетите, директно поврзан со изразот на Универзалните Вредности на локалитетот.

Затоа, EIA честопати дава разочарувачки резултати кога се применува врз Светското Културно Наследство бидејќи проценката на влијанијата не е јасно и директно поврзана со атрибутите на OUV. Кумулативните влијанија и дополнителните промени (неповолни) исто така можат полесно да поминат неоткриено. Неодамнешната работа направена за да се проценат влијанијата врз Светското Наследство на предложениот мост на долината на реката Средна Рајна е пример за овој проблем.

Во моментов, постојат ограничени формални алатки за идентификување на рецептори и за проценка на влијанието и неколку примери за извонредност за Проценка на Влијанието на Наследството (НИА) преземени врз локалитети од Светско Наследство. Сепак, напредокот во 3Д виртуелните претстави и дигиталните алатки отвораат нови начини да се работи НИА.

а) Контекст на Светското Наследство при кој се преземаат ХИА

На својствата на светското наследство треба да се гледа како на единечни субјекти што манифестираат OUV. Нивните OUV се рефлектираат во низа атрибути, а со цел да се одржи OUV токму тие атрибути треба да бидат заштитени. Така, процесот на НИА треба да го има во предвид влијанието на кој било предлог проект или промена врз тие атрибути, и индивидуално и колективно, наместо да е базиран само на стандарден опсег на рецептори.

Развојот на Изјавите на OUV (SoOUV) за сите локалитети на Светското Наследство, услов утврден во *Оперативните упатства за спроведување на Конвенцијата за Светско Наследство* (UNESCO, 2008) став 154-5, треба да помогне преку јасното поставување на

атрибутите што го рефлектираат OUV и врските меѓу нив. Испитувањето на интегритетот и автентичноста е исто така корисна почетна точка.

Во однос на проценката на ефектите од какво било влијание врз OUV, концепти како што се „граници на прифатлива промена" и "капацитет на апсорпција", за истите се дискутира, иако сè уште нема консензус за корисноста на овие концепти или за тоа како да се операционализираат истите. Исто така, нема консензус за тоа како да се оживее вредноста на наследството што беше еродирано.

Бројни алатки за визуелна проценка се прилагодени на проценката на влијанијата на предложените случувања на OUV за различни локалитети од Светското Наследство, особено оние лоцирани во динамични урбанистички контексти, но досега тие ретко биле поврзани со подетална проценка на влијанието врз сите атрибути на OUV. Исто така, постојат нови алатки за снимање и мапирање на нематеријалното наследство и повеќекратните слоеви на атрибути кои не биле искористени за локалитетите од Светското Наследство.

Својствата на локалитетите од Светското Наследство се многу разновидни, како што се и потенцијалните влијанија. Иако развојот на нови алатки е потенцијално корисен, во догледна иднина, процесите за проценка на влијанието треба да имаат пристап до разновидни постојни алатки, без да се потпираат се целосно на кој било од нив.

2-от циклус на Периодичен Извештај за Светското Наследство треба да му обезбеди на ICOMOS нов сет на податоци релевантни за овој проблем. Целта да се има SoOUV за сите локалитети од Светско Наследство до 2012 година, исто така ќе биде важна поткрепа на насоките дадени од ICOMOS.

б) Разновидните регулаторни, планирачки и управувачки контексти

Ниту EIA ниту NIA немаат мандат во многу земји и често нема национална регулаторна рамка во која тие можат да работат.

Капацитетот на властите варира на глобално ниво и некои не се силни во рамките на националните владини структури. Во некои земји има силни системи за животна средина кои обезбедуваат основа за EIA, но елементите на наследството (вклучително и Светското Наследство) се неразвиени или непостоечки. Во други, NIA се преземаат, но идентификуваните „предизвикувачи“ за нивна употреба честопати се само базични (обично во форма на листа на активности).

Ова упатство има за цел да ја поддржи употребата и влијанието на NIA, дури и таму каде што има мал број на правни структури кои ги поддржуваат процесите на EIA/NIA.

Индустриските кодекси на пракса треба да имаат влијание врз осигурувањето дека NIA процесите се имплементираат, и дека користените методи ги исполнуваат меѓународно признатите стандарди.

Сепак, во многу земји, на специфичните сектори што се сметаат за национален интерес, им е дозволено да ги избегнат барањата за EIA или NIA.

Плановите за управување со локалитетите од Светското Наследство се потенцијално многу важни. Тие треба да бидат добро закотвени во аранжманите за планирање на национално, регионално и локално ниво, и иако вградени во националните системи за заштита на различни начини, може да бидат повеќе искористени за да се дефинира како

ќе се промените ќе бидат проценети. Одржливиот развој на локалитетите од Светското Наследство е исклучително важен, вклучително и заштитата на елементите на ОУВ. Ако планот за управување е доволно робуствен и има поминато низ консултативен процес во неговото развивање, треба да биде возможно да се спроведат кооперативни пристапи кон потенцијалните проблеми во рамките на планот.

Потенцијалните закани треба да се предвидат во системот за управување со локалитети на специфичен начин – не преку принципот „една големина одговара на сите“. Политикте за зачувување и конзервација, вградени во системот за управување исто така можат да се користат како мерка за проценка на потенцијалните неповолни влијанија.

Голем број на локалитетите од Светското Наследство немаат добро функционален систем за управување (за некои дури и таму каде што има план за управување). Ова е основно прашање за многу својства избрани за Извештајот за Состојбата со Конзервацијата.

в) Алатки, ресурси и капацитети потребни за преземање на НИА

Најсовремени техники се користат во многу земји, но во многу други, нивоата на вештини, знаења и ресурси се доста основни. Ова упатство се обидува да биде применливо за сите ситуации.

Вештините потребни за да се направи НИА, користејќи современи ИТ базирани и високо технички алатки ги имаат само ограничен број на луѓе. Тие можат да бидат многу корисни, особено во сложени ситуации, но НИА не треба да зависи од нив. Од друга страна, дифузијата на новите алатки за НИА треба да се охрабри кога ќе се докаже нивната ефикасност.

Во некои случаи, нивото на анализите кои се преземаат е многу длабоко и скапо, но резултатот е тешко да се разбере и да се операционализира. Клучно прашање е идентификување на оптимални ресурси за завршување на работата и не бара повеќе од тоа што е неопходно.

Обука на менаџери и персонал за локалитети од Светско Наследство и во агенциите на сите нивоа на власт ќе бидат важни за да осигура дека процесот на изработка на НИА е соодветен, целосен и ефективно се користи.

Потеклото и професионалните вештини на оние кои спроведуваат НИА се разновидни, но честопати се потребни и обуки и градење на капацитети. Слободните професионалци не можат секогаш да изработат целосна НИА - најчесто има потреба да се собере цел НИА тим со специфични аналитички вештини потребни за одреден проект или локалитет. Поголем број на професионални институции за управување со животната средина обезбедуваат архивирање и други алатки. Во некои околности, можностите за партнерства може да се истражат.

Иако предлозите за номинации за Светско Наследство треба да се осигураат дека постојат соодветни податоци и документацијата, и дека реалните и релевантни аранжмани за следење се во употреба, честопати недостасува основна документација.

За добро документирање не е потребен географски информациски систем (ГИС), иако ова е моќна и корисна алатка каде што е достапна. Сите пристапи треба да бидат систематски и да ги следат рационалните упатства.

2 Предложени процедури за проценка на влијанието на наследството

2-1 Вовед

- 2-1-1 Овој дел има за цел да им помогне на државите членки, менаџерите за наследство и носители на одлуки или други во управувањето со нивните локалитети на СН во околности каде што некоја форма на промена може да влијае на Извонредната Универзална Вредност (OUV) на тие локалитети. Промената може да биде неповолна или корисна, но и во двата sluшаи треба да се оцени што е можно пообјективно, наспроти наведениот OUV како референтна точка.
- 2-1-2 Овој водич е алатка која треба да ги охрабри менаџерите и носителите на одлуки да размислуваат за клучните аспекти на управувањето со наследството и да се носат одлуки врз основа на докази во рамките на Конвенцијата за Светско Наследство од 1972 година. Исто така е дизајниран за да ги охрабри потенцијалните развивачи или други носители на промени да се земат предвид клучните фактори во соодветно време и на соодветно ниво на детали. Проценките на влијанието на наследството (НИА) исто така може да бидат корисно во општото управување со културните локалитети на Светското Наследство преку собирање информации на определени временски периоди.
- 2-1-3 Постојат многу начини за проценка на влијанието врз наследството, некои формализиран во закон, некои многу технички и софистицирани, други помалку. Ова упатството утврдува некои принципи и опции. Но, која и да е пат избран, проценката мора да биде „соодветна за намената“ - прилагодлива за локалитетите од СН, како и за предложените измени, и соодветна на локалната животна средина. Таа мора да обезбеди докази за кои може да се донесуваат одлуки на јасен, транспарентен и практичен начин.
- 2-1-4 Во секој предлог за промена ќе има многу фактори што треба да се земат предвид. Балансираните и оправдани одлуки за промените зависат од разбирањето кој го оценува локалитетот и зошто го прави тоа. Ова води до јасна состојба за значењето на локалитетот и со тоа можноста да се разбере влијанието на предложените промени.
- 2-1-5 Во случаите на локалитети од СН, нивното меѓународно значење е утврдено во моментот на запишувањето и дефинирано како нивна Исклучителна Универзална Вредност (OUV). Државите членки се обврзуваат да го задржат и чуваат овој OUV преку заштита и конзервација на атрибутите кои го пренесуваат OUV. Изјавата за Извонредна Универзална Вредност (SoOUV) која утврдува зошто локалитетот е предвиден да биде OUV и какви се атрибутите што пренесуваат OUV, ќе имаат централно значење за НИА. Треба да се вложат сите разумни напори да се елиминираат или минимизираат негативните влијанија врз значајните места. На крајот на краиштата, сепак, може биде потребно да се балансира јавниот интерес на предложената промена наспроти штетата што може да се предизвика врз локалитетот. Затоа е исто така важно да се знае кој има корист од предложената промена и од кои причини. Во такви случаи тежината дадена на вредностите на наследството треба да бидат сразмерни на значењето на местото и влијанието на промената врз него. *De facto*, локалитетите од СХ, се препознаваат дека имаат глобална вредност и со тоа логично да имаат поголемо значење од националната или локалната вредност на наследството.

- 2-1-6 Онаму каде што промените може да влијаат на OUV на локалитетите од Светско Наследство, разгледување на атрибутите на културното (и / или природно) наследство треба да бидат клучни за планирање на какви било предлози и треба да биде презентираан рано при каква било општа проценка (како на пример оцена на влијанието врз животната средина). Менаџерите и носителите на одлуки треба да имаат во предвид дали зачувувањето на наследството треба да биде поголемо од компетитивната употреба и развојот. Клучниот момент е заканата или ризикот за статусот на Светско Наследство и ова треба да биде јасно адресирано во извештајот на НИА.
- 2-1-7 Онаму каде што законските проценки на влијанието врз животната средина се применуваат, културните оддели за наследство мора да го земат предвид ова упатство на ICOMOS, каде што оцената за влијанието врз животната средина се однесува на локалитетите од Светско Наследство. Изработената НИА како дел од оцената за влијанието врз животната средина во овие околности, не претставува дополнителна активност на нормалните барања за оцената за влијанието врз животната средина, но користи различна методологија која јасно се фокусира на OUV. НИА треба да биде поставена рано во Изјавата за Животната Средина, а целосниот извештај за техничката НИА треба да биде вклучена како технички додаток. Овие барања треба да бидат разјаснети уште во фазата на планирање. ICOMOS и Центарот за Светско Наследство ќе ги охрабруваат Државите Членки да осигураат дека НИА во согласност со ова упатство е направено во согласност со најдобрите практики. Онаму каде што секции од културното наследство од оцената за влијанието врз животната средина очигледно не се фокусираат на атрибутите на OUV, тие нема да ги достигнат посакуваните стандарди во управувањето со промените на локалитетите од Светско Наследство.

2-2 Разбирање што треба да се преземе пред да се започне со ХИА

- 2-2-1 Процесот на оценување е во суштина многу едноставен:
- Кое е наследството во опасност и зошто е важно - како тоа придонесува за OUV?
 - Како промената или предлогот за развој ќе влијаат врз OUV?
 - Како можат овие ефекти да се избегнат, намалат, рехабилитираат или компензираат?
- 2-2-2 Целокупниот процес е сумиран во Додаток 1, но клучните елементи вклучуваат рана и континуирана консултација со сите релевантни страни и договор за обемот и очекувањата од НИА пред да започне работата. Тоа е исто така важно е да се идентификуваат можните негативни влијанија многу рано во текот на процесот, со цел да се информираат и развојниот дизајн и процесот на планирање на проактивен, а не на реактивен начин.
- 2-2-3 Основата за управување и донесување одлуки е доброто познавање на локалитетите од Светско Наследство, неговото значење и OUV, неговите атрибути и неговиот контекст. Планот за управување честопати ќе биде важен прв чекор во градењето на способност да се имаат јасни и ефективни проценки на влијанието. Воспоставување на основна база на податоци за локалитетите од Светско Наследство и неговата состојба е многу важно.
- 2-2-4 Појдовна точка за каква било проценка на наследството, откако воведен предлог за развој или промена на употребата е идентификуван, треба да се утврди опсегот на работа неопходна за НИА, која ќе обезбеди докази за носење на понатамошни одлуки. Рана консултација со релевантни страни, вклучително и засегнатата

заедница, е важна. НИА може исто така да биде корисна при спојување на информации за локалитетите од Светско Наследство кои инаку не се лесно достапни. НИА е корисна алатка за соработка за сите засегнати страни.

- 2-2-5 Извештај за опсегот (или краток извештај за НИА) треба да се договори со сите релевантни страни - Државата Членка, регионалната или локалната власт, советници за наследство или менаџери, локалните заедници или други по потреба. Извештајот за опсегот треба да разјасни што треба да се направи, зошто и како, кога и кои се очекуваните резултати. Важно е да се вклучи договорен календар помеѓу сите засегнати страни и програмата за развој (Додаток 2).
- 2-2-6 Извештајот за опсегот треба да обезбеди преглед на локалитетите од Светско Наследство и да го постави својот OUV. Треба да има рамка на предложените промени или развој, вклучително и потребата за промена или развој, резиме на состојбите присутни на страницата и околината, детали за каков било алтернативен развој што се разгледува, методологија и референтни услови за НИА. Методологијата треба да вклучува организации или луѓе што треба да бидат консултирани, утврдувајќи, на пример, кои се заинтересираните страни и кој е дел од заедницата во која спаѓа наследството, детали за основните информации што треба да се соберат, вклучувајќи методи и соодветни области за студии, чувствителни рецептори за наследство и предложена методологија на истражување и проценка. Исто така е важно во оваа фаза да се идентификува дали предложениот развој е во рамките на локалитетите од Светско Наследство или во рамките на тампон-зоната или во рамките на поставката на локалитетот, но надвор од обете. Извештајот за опсегот треба да се користи за обележување на големи или критични влијанија – целосен НИА Извештај може да процени каква било позитивна реакција во однос на променетата на развојот.
- 2-2-7 Извештајот за опсегот исто така треба да даде јасна (колку што е можно) индикација за тоа какво знаење постои за локалитетот и каде постојат лакуни - колку е добра информативната база и кое ниво на доверба може да биде поставено при проценката. Ова треба да се следи низ самото оценување.
- 2-2-8 Не е потребна проценка на влијанието само на големи развојни активности. Локалитетите од Светско Наследство исто така можат да бидат ранливи на промени во политиката што би можеле да доведат до значајни последици - на пример, промените во користењето на земјиштето и политиките за урбанистичко планирање. Туристичката инфраструктура и зголемените посети може да имаат несакани последици. Големи археолошки истражувања исто така би можеле негативно влијаат на OUV својствата, иако е можно да се компензираат со стекнување на знаење.
- 2-2-9 Исто така е важно, во оваа фаза да се осигура дека организациите или поединците кои го преземаат процесот на НИА се соодветно квалификувани и искусни, и дека нивната експертиза одговара на потребите на локалитетот, неговата состојба и нематеријална содржина, нејзиниот OUV и обемот на предложените промени. Само овие професионалци ретко можат да направат целосна НИА, а составот на Тимот за НИА - професионалци во наследството и сите други потребни компетенции – е клучен: на тимот ќе му бидат потребни специфични аналитички вештини за одреден проект или локалитет. Може да се истражат можностите за партнерства. Ова исто така може да донесе придобивки во смисла на развој на капацитет за НИА, и во развој и споделување на најдобри практики.

3 Податоци и документација

- 3-1 Нема договорени минимални стандарди за инвентар, преглед на податоци или истражувања за состојбата, иако можеби во догледно време е корисно да се дефинираат овие. Таквите работи треба да биде пропорционален со локалитетите и нивните потреби за управување. Пожелно е нивото на НИА документација да биде што е можно посеопфатна, вклучително и развој на архива.
- 3-2 За локалитетите од Светско Наследство, основната документација е Изјавата за OUV и идентификација на атрибутите што ги пренесуваат OUV. Оттука, ова упатство се концентрира на идентификувањето на влијанието врз атрибутите што ги пренесуваат карактеристиките на OUV. Сепак, НИА треба да собира и спојува информации за сите аспекти и атрибути на културното наследство во рамките на договорената област за студии, така што историскиот развој на локалитетите, неговиот контекст, поставување на други вредности таму каде што е соодветно (на пример, национално и локално) може целосно да се разбере.
- 3-3 Корисно е, ако не и од суштинско значење, да се документира и управува со собирањето на податоци. Процесите за проценка можат да бидат многу долги и на изворите на податоци може да им биде потребно периодично „освежување“. Кога изворите на податоци се менуваат или периодот за проценката е долг, можеби е потребно да се договори „замрзнување на податоците“ така што НИА тимот може да споредува информации.
- 3-4 Инвентарот треба да биде вклучен во извештаите на НИА, како табели или прилози кон главниот текст. Поддржувајќи го значењето на архивите на собраните материјали и информации треба да биде задржано за идна употреба и соодветно да се забележи, вклучувајќи и локации и пристапност. За добра документација не е потребна софистицирана техника како што се ГИС или сложени бази на податоци; туку му треба здрав разум, систематски и конзистентен пристап кој е соодветен на потребите на локалитетот.
- 3-5 Во покомплексни случаи, може да се разгледаат и пософистицирани пристапи. Сепак, употребата на бази на податоци и ГИС, или 3Д-моделирање, го менува начинот на преку кој НИА е подготвен Системите овозможуваат проценката да биде преку далеку поитеративен процес, и како резултат на тоа, НИА може поефикасно да се употреби во процесот на дизајнирање. Но, ова исто така овозможува да се побараат повеќе сценарија „што ако“ од страна на НИА тимот. Извештајот за опсег треба да ги утврди принципите за ова повторување, така што НИА тимот може да работи ефикасно.

4 Методи и пристапи соодветни на достапните алатки за оптимизирање на локалитетите, техники и ресурси

- 4-1 Собирањето на информации за време на процесот на НИА треба да ги земе предвид сите потенцијални извори на податоци. Техниките ќе вклучуваат работна студија или историско истражување и теренска посета проверка на состојбите, автентичноста и интегритетот, чувствителните гледишта и така натаму. Тие може да вклучуваат моделирање на терен или моделирање на видливост за да се предвидат влијанијата врз наследството. Неопходно е да се дознае и објасни во јасен текст доказот за обете

материјални и нематеријални атрибути на наследството, и секогаш кога е можно, да се однесува на физичките одлики што го отелотворуваат.

- 4-2 Теренските студии се исто така генерално неопходни за да се осигура дека НИА е стабилна. Техниките треба да бидат поврзани со предлозите за развој и може да вклучуваат не-нападна проценка или тестирање на терен со топографско истражување, геофизичко истражување, виртуелни 3Д модели или повеќе нападни методи како што се собирање артефакти, научно истражување, пробно вдлабнување или пробно вкопување. Во некои околности колекцијата на усни истории или докази исто така може да бидат валидни и корисни.
- 4-3 Собирањето на податоците мора да овозможи квантификација и карактеризација на атрибутите на наследството и да дозволи нивната ранливост кон предложените измени да може да биде опфатена. Исто така, потребно е да се разгледаат меѓусебните односи помеѓу дискретните ресурси на наследството, со цел да се разбере целината. Често постои врска помеѓу материјалниот и нематеријалниот аспект што мора да се изнесе во преден план.
- 4-4 Собирањето на информации за време на НИА е повторлив процес кој честопати може да доведе до појава на алтернативи и опции за предлогот за развој.
- 4-5 Разбирање на целосното значење на OUV на локалитетите од Светско Наследство (и други вредности на наследство) е клучен дел од процесот на НИА. Евалуација на целокупното значењето на ефектот (вкупно влијание) е функција на вредноста на наследството и проценка на обемот на промените и влијанието.
- 4-6 Кога се опишуваат локалитетите од Светско Наследство, од суштинско значење е да се започне со опишување на атрибутите на OUV. Ова се „основните податоци“ според кои влијанијата мора да се измерат, и вклучува и опишани и нематеријални аспекти. Изјава за состојба може да биде корисна за секој клучен атрибут на OUV.
- 4-7 Сепак, иако SoOUV е суштинска почетна точка, понекогаш тие не се доволно детални во однос на атрибутите за да бидат директно корисни за проценка на влијанието. Секој локалитет ќе треба да се процени и каде што е потребно, атрибутите можеби ќе треба поконкретно да се дефинираат за време на процесот на НИА.
- 4-8 Таквата дефиниција на атрибутите не треба да бара повторно дефинирање на SoOUV, туку да се опишат атрибутите на начин што помага при донесување на одлуки за предложените промени. Треба да се напомене дека OUV е дефиниран во моментот кога локалитетот од Светско Наследство е запишан во Лостата на Светски Наследства и не може да се менува без повторно номинирање кое поминува низ целосен процес на оценување.
- 4-9 Речиси секогаш е потребно производство на локации или тематски мапи или прикази на планови за да се демонстрираат наодите и покренатите прашања. Просторното рендерирање е корисно да се прикаже диспозицијата на атрибути, врските помеѓу атрибутите (што може да бидат процеси), а атрибутите да имаат визуелни, историски, верски, комунални, естетски или доказни карактеристики. Неопходно е да се поврзат атрибутите со компонентите на SoOUV на јасен и читлив начин, кој не ги поедноставува, туку ги задржува културните или другите комплексности во синоптички изјави или дијаграми. Тимовите за НИА, сепак, треба да бидат претпазливи од преголема зависност од мапите, бидејќи нашето човечко искуство за околината е во 3Д.

4-10 Една опција за проценка на вредноста е утврдена во Додаток 3А. Во овој систем вредноста на атрибутите на наследството се проценува во однос на законските ознаки, меѓународни или национални, и приоритетите или препораките утврдени во националните истражувања и припишани вредности. Потоа се користи професионална проценка за да се утврди важноста на ресурсот. Додека овој метод треба да се користи објективно што е повеќе возможно, квалитативното оценување со користење на професионална проценка е неизбежно. Вредноста на средството може да се дефинира со користење на следнава скала за оценување:

- Многу висок
- Високо
- Средно
- Ниско
- Занемарлив
- Непознато

4-11 Во извештајот за НИА треба да има јасен и сеопфатен опис на текстот на индивидуални и / или групни атрибути на наследство, кои ја поставуваат нивната индивидуална и / или колективна состојба, важност, меѓусебни односи и чувствителност, а можеби и исто така индикација за капацитет за промена. Ова треба да биде придружено со соодветно мапирање за да му помогне на читателот. Треба да бидат вклучени сите елементи на наследството, но компонентите што ќе придонесат за OUV на локалитетите од Светското Наследство ќе бидат особено релевантни и може да заслужат дополнителен детален дел. Детален попис треба да биде вклучен во склоп на прилозите или извештаите, така што читателот може да ја провери проценката на секој елемент. Пример е вклучен во Додаток 3С.

5 Систем за одбрана за проценка / проценка на влијанието

5-1 Ефектите врз атрибутите на културното наследство предизвикани од развојот или други промени, можат да бидат неповолни или корисни. Неопходно е да се идентификуваат сите промени на сите атрибути, особено оние атрибути кои му даваат OUV на локалитетот, на кои ова упатство се концентрира. Исто така е важно да се идентификуваат размерите или сериозноста на специфичните промени или влијанија врз специфичните атрибути - бидејќи оваа комбинација е она што го дефинира значењето на влијанието, инаку наречено „значење на ефектот“.

5-2 Понекогаш постои тенденција да се гледаат влијанијата примарно како визуелни. Додека визуелните влијанија честопати се многу чувствителни, потребен е широк пристап како што е наведено во Декларација Ксиан на ICOMOS. Влијанијата имаат многу форми - тие можат да бидат директни и индиректни; кумулативни, привремени и трајни, реверзибилни или неповратни, визуелни, физички, социјални и културни, дури и економски. Влијанијата може да се појават како последица на конструкција или работа на предложениот развој. Секој треба да биде земен во предвид поради својата важност за НИА.

5-3 Директни влијанија се оние што произлегуваат како примарна последица на предложениот развој или промена на намената. Директните влијанија може да резултираат во физичко губење на делови или на целиот атрибут и / или промени во неговото поставување - околината во која местото се доживува, неговиот локален контекст, прифаќајќи ги сегашните и минатите односи со соседниот пејзаж. Во процесот на идентификување на директните влијанија, мора да се води грижа за техниките за развој на добивање одобренија само со избегнување на директни влијанија - влијанијата што само ги

„избегнуваат“ физичките ресурси можат да бидат исто толку негативни и само врз единствен ресурс, образец, ансамбл, амбиент, дух на место итн.

- 5-4 Директните влијанија што резултираат во физичка загуба се обично трајни и неповратни; тие најчесто се јавуваат како последица на одредена градба и обично се ограничени во рамките на плановите за развој. Големината на овие влијанија ќе зависи од пропорцијата на засегнатите атрибути и од тоа дали неговите клучни карактеристики или поврзаност со OUV ќе бидат засегнати.
- 5-5 Директните влијанија што се одразуваат врз поставувањето на некој атрибут може да се појават како последица на изградба или работење на развојната шема и може да влијаат врз оддалечувањето од развојот. Проценката на влијанијата врз поставувањето се однесува на видливи визуелни и звучни ефекти (бучава) кои можат да се ценат во дадено време. Таквите влијанија можат да бидат привремени или трајни, реверзибилни или неповратни во зависност од степенот до кој може да се отстрани причината за влијанието. Влијанијата исто така може да бидат минливи кога појавата е спорадична или со ограничено времетраење, на пример, поврзани со часовите на работа или фреквенцијата на минување на возилата.
- 5-6 Индиректните влијанија се јавуваат како секундарна последица од градба или работењето врз основа на планираниот развој, и може да резултира со физичка загуба или промени во карактеристиките на локалитетот надвор од плановите за развој. На пример, изградба на сродна инфраструктура како што се патишта или далноводи кои се потребни за поддршка на развојот. Треба да се земат предвид и олеснетите влијанија што може да понатаму да претставуваат активности (вклучително и од трети страни) што се овозможени или олеснети од страна на планираниот развој.
- 5-7 Опсегот или сериозноста на влијанијата или промените може да се процени земајќи ги предвид нивните директни и индиректни ефекти и дали се привремени или трајни, реверзибилни или неповратни. Кумулативниот ефект на одделни влијанија исто така треба да биде земен во предвид. Опсегот или сериозноста на влијанието може да се рангира без оглед на вредност на локалитетот како:
- Нема промени
 - Занемарливи промени
 - Мали промени
 - Умерени промени
 - Големи промени
- 5-8 Значењето на ефектот на промената - т.е. целокупното влијание - врз атрибутот е функција на важноста на атрибутот и обемот на промена. Ова може да биде сумирано за секој опишан атрибут користејќи ги следниве описи. Како промени или влијанија можат да бидат неповолни или корисни, а постои скала од девет точки со „неутрална“ централна точка:
- Главно корисни
 - Умерено корисни
 - Малу корисни
 - Незначително корисни
 - Неутрални
 - Занемарливо негативни
 - Малу неповолни
 - Умерено неповолни
 - Многу неповолни

ВРЕДНОСТ НА ЛОКАЛИТЕТОТ НАСЛЕДСТВО	ОПСЕГ И СЕРИОЗНОСТ НА ПРОМЕНАТА / ВЛИЈАНИЕТО				
	Нема промена	Занемарлива промена	Мала промена	Умерена промена	Голема промена
За локалитети од Светско Наследство – атрибути кои претставуваат OUV	ЗНАЧЕЊЕ НА ЕФЕКТОТ ИЛИ ЦЕЛОСЕН ИМПАКТ (НЕПОВОЛЕН ИЛИ ПОВОЛЕН)				
	Неутрален	Незначителен	Умерен / Голем	Голем / Многу Голем	Многу Голем

За други локалитети или атрибути од наследство	ЗНАЧЕЊЕ НА ВЛИЈАНИЕТО (НЕПОВОЛНО ИЛИ ПОВОЛНО)				
	Многу висок	Неутрално	Незначително	Умерено / Големо	Умерено / Големо
Висок	Неутрално	Незначително	Умерено / Големо	Умерено / Големо	Големо / Многу Големо
Среден	Неутрално	Неутрално / Незначително	Незначително	Умерено	Умерено / Големо
Низок	Неутрално	Неутрално / Незначително	Неутрално / Незначително	Незначително	Незначително / Умерено
Занемарлив	Неутрално	Неутрално	Неутрално / Незначително	Неутрално / Незначително	Незначително

5-9 На пример:

- Целосно рушење на клучна зграда што е главен носител на OUV за локалитет од Светско Наследство, за да се направи нов пат ќе биде голем негативен ефект или целокупно големо негативно влијание.
- Отстранување на пат од непосредна близина на клучна зграда која е носител на OUV и што не е директно поврзан со неговите OUV атрибути би било голем корисен ефект или вкупно влијание.

5-10 Табелата погоре е резиме за да се помогне при проценката на влијанието. НИА Извештајот ќе треба да ја покаже проценката за секој OUV атрибут - на пример, во едноставна табела - и да демонстрира како резултатите за секој атрибут на индивидуално или колективно наследство се добиени. Овде треба да се вклучи квалитативна, како и квантитативна евалуација.

5-11 Предлозите треба да бидат тестирани според постојните рамки на политики и планови за управување со локалитетите и нивната околина. Компатибилноста на обемот, моделот, употребата и сл. треба да се тестираат според атрибутите на локалитетот кој има OUV. Прашањата како архитектонски тип, волумени и површински појави, форма на населување, функционални употреби и упорноста низ времето итн., може да бидат релевантни. Во сето ова, потребно е да се совпадат атрибутите на развојот со атрибутите на локалитетот, така што развојот треба да е комплементарен, па дури и да го подобрува локалитетот.

5-12 Промените што произлегуваат од развојот, исто така, мора да се проценат за нивното влијание врз интегритетот и автентичноста. Локалитетот треба да има основни карактеристики во врска со интегритетот и автентичност во моментот на запишување како Светско Наследство, или во периодот кога ретроспективен SoOUV беше преземен

[параграф 79-88 во *Оперативните упатства*]. Поврзаноста помеѓу атрибутите на OUV, автентичноста и интегритетот треба да бидат разбрани и треба да се покаже дека се разбрани во НИА Извештајот. Автентичноста се однесува на начинот на кој атрибутите носат OUV и интегритетот се однесува на тоа дали сите атрибути што носат OUV постојат во рамките на локалитетот и не се еродирани или под закана.

5-13 Предностите и неповолностите - или негативните ефекти - мора многу внимателно да се земат предвид. Постојат низа придобивки и неповолности, притоа прашањето кој го добива беневитот (или го губи беневитот) е важно. Честопати самите локалитети и поврзаните заедници не ги добиваат придобивките кои произлегуваат од развојот. Финансиските последици од проценката се исто така важни и честопати директно влијаат на одлуките. Анализата мора да ги открие наместо да ги маскира овие комплексности. Конзервацијата на локалитетот треба да се има во предвид во рамки на придобивките од проектот, така што проектите кои ја поддржуваат конзервацијата може да бидат повредни од оние кои не ја поддржуваат.

6 Може ли влијанијата да се избегнат, намалат, рехабилитираат или компензираат - ублажување?

6-1 Проценката на влијанието е повторувачки процес. Резултатите од собирањето на податоци и евалуацијата треба да се вратат повторно во процесот на дизајнирање на развојот, предложувањето на промените или при археолошките истражувања.

6-2 Конзервацијата е управување со одржливите промени. Секој разумен напор треба да се направи за да се избегнат, елиминираат или минимизираат негативните влијанија врз атрибутите што носат OUV и врз други значајни места. На крај, сепак, можеби треба да биде потребно да се балансира јавниот интерес од предложената промена во однос на штетата на локалитетот. Во случај на локалитети од Светско Наследство, оваа рамнотежа е клучна.

6-3 НИА треба да ги вклучи предложените принципи и каде што е можно предложени методи за да се ублажат или неутрализираат ефектите од предлозите за развој или друг агенти на промена. Ова треба да вклучува разгледување на други опции за развој, вклучително и избор на локалитет / локација, тајминг, времетраење и дизајн. НИА треба целосно да наведе како ублажувањето е прифатливо во контекст на одржување на OUV, вклучително и автентичноста и интегритетот на локалитетите од Светско Наследство. Достапните водичи во *Оперативните Упатства* треба да се консултираат при подготовката на периодичните извештаи за да се помогне овој процес.

6-4 Можеби е соодветно да се преземат понатамошни консултации во оваа фаза пред НИА да биде финализиран.

7 Доставување на евалуација што е корисна за Државите Членки, Советодавните Тела и Комитетот за Светско Наследство, и релевантна за контекстот на Светско Наследство воопшто и особено за специфичните својства

7-1 Додатокот 4 го утврдува водичот за содржината на НИА Извештајот. Тоа е прашање на експертско мислење, следејќи соодветни консултации и обем за да се дефинираат точните барања.

- 7-2 НИА Извештајот треба да обезбеди докази врз основа на кои може да се донесуваат одлуки во најјасен, транспарентен и практичен начин. Нивото на потребни детали ќе зависи од локалитетот и предложените измени. Изјавата за ОУВ ќе биде од клучно значење за проценката на влијанијата и ризикот врз локалитетот.
- 7-3 НИА Извештајот ќе треба да се покаже:
- Сеопфатно разбирање на локалитетите од Светско Наследство и нивните ОУВ, автентичноста и интегритетот, состојбата, контекстот (вклучително и други атрибути на наследството) и меѓусебните односи;
 - Разбирање на опсегот на влијанија што произлегуваат од развојот или други предлози за промена;
 - Објективна проценка на тие влијанија (корисни и неповолни) врз елементите на наследството, а особено врз ОУВ, интегритетот и автентичноста на локалитетот;
 - Проценка на ризикот за задржување на ОУВ и веројатноста дека локалитетот може да биде во потенцијална или реална опасност;
 - Изјава за придобивките од наследството што може да произлезе од предлози, вклучувајќи и подобри знаења и разбирања, како и подигање на свеста;
 - Јасни упатства за тоа како влијанието може да се ублажи или избегне;
 - Придружни докази во форма на соодветен детален попис на атрибути со ОУВ и други средства на наследството, влијанија, истражување или научни студии, илустрации и фотографии.
- 7-4 НИА Извештајот ќе треба да има нетехничко резиме што јасно ги содржи сите релевантни работи, детален опис и анализа на текстот и резиме на текстот од резултатите од евалуацијата на влијанието придружени со табели за да му помогнат на читателот.

Додаток 1: Процес на проценка на влијанието врз наследството

Фази на НИА

Првичен развој и дизајн

Рана консултација

Идентификување и регрутирање соодветни организации за преземање работи

Воспоставување област за студии

Воспоставување обем на работа

Собирање на податоци

Спојување на податоци

Карактеризирање на ресурси на наследство, особено при идентификување на атрибутите што носат OUV

Моделирање и проценка на влијанијата, директни и индиректни

Нацрт за ублажување - избегнување, намалување, рехабилитирање или компензирање

Нацрт извештај

Консултација

Контролирање на резултатите од проценката и ублажувањето

Финално известување и илустрација - за информирање околу одлуките

Ублажување

Дисеминација на резултатите и стекнатото знаење

Додаток 2: Содржина на извештајот за обемот

На почетокот на секоја предложена проценка на влијанието, пожелно е да се договори опсегот на работата потребен за работата да биде „соодветна за намената“ и да овозможи донесување на одлука. Раната консултација е од суштинско значење.

Опсегот треба да биде договорен со сите релевантни страни, вклучително и со Државата Членка, регионална или локална владата или нивните агенции, сите законски консултанти и претставници на локалната заедница и јавноста. Во некои случаи, исто така, може да биде пожелно да се изврши консултација со WHC или нејзините советници, ICOMOS или IUCN.

„Инвеститорот“ е одговорен за изработка на извештајот за опсегот. Неговата содржина треба да содржи:

- Нацрт-опис на предложената промена или развој, обезбедувајќи онолку детали колку што се достапни за време на пишувањето;
- Резиме на условите присутни на локалитетот и околината, засновани на информации собрани до тој временски момент;
- Изјава за Исклучителна Универзална Вредност (SoOUV);
- Детали за тоа како се разгледуваат алтернативите на промените;
- Дефинирана методологијата и услови за НИА како целина;
- Организациите / луѓето кои се консултирани и понатаму да бидат консултирани;
- Проценка на тема по тема за клучните влијанија на развојот; ова треба да вклучува:
 - детали (познати) за основните услови;
 - разгледување на потенцијалните ефекти од развојот каде севкупните влијанија или ефектите не се сметаат за значајни, оправдување зошто треба да бидат „исфрлени“ од НИА;
 - каде што се смета дека вкупните влијанија се потенцијално значајни, детали за основните информации што треба да се соберат (вклучително и методи и соодветни области на студии), веројатно чувствителни рецептори на наследството, особено оние поврзани со атрибутите на OUV и предложената методологија за истражување и проценка.
- Договорен Календар што го опфаќа целиот процес, вклучително и рокови за известување и консултација.

Додаток 3А: Пример Водич за проценка на вредноста на средствата на наследството

НПА за својствата на локалитетите од Светско Наследство ќе треба да ја земат предвид нивната меѓународна вредност на наследство, како и останатите локални или национални вредности и приоритети или препораки утврдени во националните агенди за истражување. Можеби ќе треба да се земат предвид и другите меѓународни вредности што се рефлектираат во, на пример, меѓународните ознаки за природно наследство.

Професионалното расудување се користи за утврдување на важноста на ресурсот. Вредноста на средствата може да се дефинира со користење на следнава скала за оценување:

- Многу висока
- Висока
- Средна
- Ниска
- Занемарлива
- Непознат потенцијал.

Следната табела може и да се проширува.

Оценување	Археологија	Изградено наследство или Историски Урбан Пејсаж	Историски Пејсаж	Нематеријално Културно Наследство или Здруженија
Многу високо	Локалитетите со призната меѓународна важност се запишани како Светско Наследство. Индивидуални атрибути кои носат OUV за Светското Наследство. Средства што можат значително да допринесат за признавање на целите на меѓународните истражувања.	Локалитети или структури од признаено меѓународно значење впишани како носители на универзални вредности на локалитети со Светско Наследство. Индивидуални атрибути кои поседуваат OUV на локалитет од Светско Наследство Други објекти или урбани пејсажи со препознаена меѓународна важност.	Пејсажи со признаена меѓународна важност запишани како локалитети од Светско Наследство. Индивидуални атрибути кои поседуваат OUV на локалитетот од Светско Наследство. Историски пејсажи од меѓународна важност, означени или не. Екстремно добро заштитени историски пејсажи со исклучителна кохерентност, временска длабочина, или други критични фактори.	Области поврзани со активности од нематеријално Културно наследство, евидентирани во националниот регистар. Поврзаност со особени иновативности, технички или научен развој или движења од глобално значење. Поврзаност со посебна индивидуална или глобална важност.
Високо	Национално назначени Археолошки споменици заштитени од законите на државата членка Неназначени	Национално назначени Структури со стоечки остатоци Други градби кои може да се покаже дека имаат исклучителни	Национално назначен историски пејсаж со извонредна интерес. Неназначени предели со извонреден	Национално назначени области или активности поврзани со глобално важни нематеријални активности од Културно Наследство

	<p>локалитети според квалитетот и важноста од нивно назначување</p> <p>Средства кои можат да допринесат значително да се признаат целите на националните истражувања</p>	<p>квалитети во нивната суштина или историска здруженија не соодветно рефлектирани во оценувачкиот список</p> <p>Зачувани области кои содржат многу важни градби</p> <p>Неназначени градби со јасна национална важност</p>	<p>интерес.</p> <p>Неназначени предели со висок квалитет и важност, како и од проверлива национална вредност</p> <p>Добро зачувани историски пејзажи, кои покажуваат значителна кохерентност, временска длабочина или други критични фактори</p>	<p>Поврзаност со иновативен, технички или научен развој или движења со национално значење</p> <p>Поврзаност со посебна индивидуална или национална важност</p>
Средно	<p>Назначени или неназначени средства кои можат значително да придонесат за регионалните истражувачки цели</p>	<p>Назначени градби. Историски (кои не се на списокот) градби кои можат да покажат дека имаат исклучителни квалитети или историска поврзаност</p> <p>Зачувани области кои содржат градби кои значително придонесуваат на нејзиниот историски карактер.</p> <p>Историски предели на изградени области со важен историски интегритет кај нивните градби</p>	<p>Назначени специјални историски предели</p> <p>Неназначени историски предели кои би ја оправдале посебната историски назнака</p> <p>Предели со регионална вредност</p> <p>Просечно добро сочуван историски предели со разумна кохерентност, временска длабочина или други критични фактори</p>	<p>Области поврзани со активности од нематеријално Културно наследство, запишани во локалните регистри</p> <p>Поврзаност со посебни иновации или развој од регионално или локално значење.</p> <p>Поврзаност со Посебна индивидуална или регионална важност</p>
Ниско	<p>Назначени или неназначени средства од локално значење</p> <p>Средствата се компромитирани со лошо зачувување и / или лошо преживување на контекстуалната поврзаност</p> <p>Средства со ограничена вредност, но со потенцијал за придонес кон целите на локалните истражувања</p>	<p>„Локално назначени“ градби</p> <p>Историски (не се на списокот) градби со скромни квалитет во нивниот материјал или историска поврзаност</p> <p>Историски градски пејзаж или изградени области со ограничен историски интегритет во нивниот градба</p>	<p>Робустни неназначени историски предели</p> <p>Историски предели со значење за локалните групи на интерес</p> <p>Историски пејзажи чија вредноста е ограничена со лошо зачувување и / или слабо преживување во контекстуалната поврзаност</p>	<p>Активности од нематеријално културно наследство со локално значење</p> <p>Поврзаност со поединечни поединци од локално значење</p> <p>Лошо преживување на физичките области во кои активностите се одвиваат или се поврзани</p>

Занемарливо	Средства со малку или без археолошки интерес	Градби или урбани пејзажи без архитектонска или историска вредност; градби со нападен карактер	Пејзажи со мало или незначително историско значење	Мала поврзаност
Непознат потенцијал	Важноста на средствата не е констатирана	Градби со некаков скриен (т.е. недостапен) потенцијал за историска важност	/	Малку се знае

Додаток 3Б: Пример Водич за проценка на големината на влијанието

Оценување на влијанието	Археолошки атрибути	Изградено наследство или атрибути на историски урбанистички пејсаж	Атрибути на историски пејсаж	Атрибути или поврзаност на нематеријално културно наследство
Големо	<p>Промени во атрибутите кои носат OUV на локалитетот од Светско Наследство</p> <p>Повеќето или сите клучни археолошки материјали, вклучувајќи ги и оние кои придонесуваат за OUV на начин на кој што ресурсот е целосно изменет</p> <p>Сеопфатни промени во вредностите</p>	<p>Промена на клучните елементи на историската градба кои кои допринесуваат за OUV на начин на кој што ресурсот е целосно изменет</p> <p>Сеопфатни промени во околината</p>	<p>Промена на повеќето или сите клучни елементи на историскиот пејсаж, парцели или компоненти; екстремни визуелни ефекти; целосна промена на бучавоста или промена на квалитетот на звукот; фундаментални промени во употребата или пристапот; што резултира со целосна промена со историската целина на пејзажни карактери и загуба на OUV</p>	<p>Големи промени во областа што влијае на ИСН</p> <p>активностите или поврзаност или визуелни врски и културната вредност</p>
Умерено	<p>Промени на многу клучни археолошки материјали, такви што ресурсот е јасно изменет</p> <p>Значителни промени во околината кои влијаат на карактерот на вредностите</p>	<p>Промени на многу клучни елементи на историските градби, такви што ресурсот е значително изменет</p> <p>Промени во околината на историската градба, такви што таа е значително изменета</p>	<p>Промена на многу клучни елементи на историскиот пејсаж, парцели или компоненти; визуелна промена на многу клучни аспекти на историскиот пејсаж; забележителни промени во бучавоста или квалитетот на звук; значителни промени во употребата или пристапот; што резултира во умерени промени со карактерот на историскиот пејсаж</p>	<p>Значителни промени во областа што влијае на ИСН</p> <p>активностите или поврзаност или визуелни врски и културната вредност</p>

Мало	Промени во клучните археолошки материјали, такви што ресурсот е малу изменет Мали промени во околината	Промени на клучни елементи на историските градби, такви што ресурсот е малу изменет Промени во околината на историската градба, такви што таа е забележително изменета	Промена на неколку клучни елементи на историскиот пејсаж, парцели или компоненти; мала визуелна промена на неколку клучни аспекти на историскиот пејсаж; лимитирани промени во бучавоста или квалитетот на звук; мали промени во употребата или пристапот; што резултира со лимитирани промени во карактерот на историскиот пејсаж	Промени во областа што влијае на ИСН активностите или поврзаност или визуелни врски и културната вредност
Занемарливо	Многу мали промени на клучните археолошки материјали, или околината	Мали промени во елементите на историската градба или околината кои тешко влијаат на неа.	Многу мали промени на клучните елементи на историскиот пејсаж, парцели или компоненти; практично непроменети визуелни ефекти; многу мали промени во бучавоста или квалитетот на звук; многу мали промени во употребата или пристапот; што резултира со многу мали промени во карактерот на историскиот пејсаж	Многу мали промени во областа што влијае на ИСН активностите или поврзаност или визуелни врски и културната вредност
Нема промени	Нема промени	Без промена во материјалот или околината.	Нема промени во елементите, парцелите или компоненти; нема визуелно или звучни промени; нема промени во употребата или општествените фактори.	Нема промени

Додаток 3С: Пример на Попис на Инвентар

Следната листа дава збир на предложени сетови на податоци што може да се користат во придружни табели или пописи кои собираат информации за индивидулни или групни локалитети на наследството.

Единствен идентификациски број,
Име на локалитетот,
Локација (референца за мапа),
Вид на локалитет (гробница, црква, тврдина, предел, ИСН итн.),
Датум,

Законска одредница (на пр. На национален или локален регистар, WHS),
Краток опис,
Состојба,
Автентичност,
Интегритет,
Интер-односи (список),
Чувствителност,
Важност (многу висока, висока),
Големина на ефектот на развојот - конструкција (голем, умерен, мал, занемарлив, без промени),
Значење на ефектот на развојот - конструкција (многу корисен, умерено корисен, малу корисен, незначително корисен, без промени, незначително неповолен, малу неповолен, умерено неповолен, многу неповолен),
Оперативна големина на влијанието (како погоре),
Оперативно значење на ефектот.

Додаток 4: Содржина на извештајот за влијанието врз наследството

НПА Извештајот треба да обезбеди докази според кои одлуките можат да се донесат на јасен, транспарентен и практичен начин. Нивото на потребни детали ќе зависи од локалитетот и предложените промени. Изјавата за OUV ќе биде од клучно значење за проценка на влијанијата и ризиците на локалитетот.

Извештајот треба да содржи:

- точно име на локалитетот од Светско Наследство,
- географските координати,
- датум на запишување,
- датум на НПА Извештајот,
- името на организацијата или субјектите одговорни за подготвување на НПА Извештајот,
- за кого е подготвен и
- изјава за тоа дали извештајот е надворешно оценет или рецензиран.

Преглед на содржината на извештајот

- 1 Нетехничко резиме - мора да ги содржи сите клучни точки и да може да се користи самостојно.
- 2 Содржина.
- 3 Вовед
- 4 Методологија
 - Извори на податоци
 - Објавени дела
 - Необјавени извештаи
 - Бази на податоци
 - Теренски истражувања
 - Методологија за проценка на влијанието
 - Опсег на проценка

- Евалуација на ресурсот на наследството
- Проценка на обемот на специфично влијание и промена
- Евалуација на целокупното влијание
- Дефиниција на областа за проценка

5 Историја и опис на локалитетот –

Клучна во овој дел ќе биде Изјавата за OUV и описот на атрибутите што се носители на OUV и кои придонесуваат кон Изјавите за автентичност и интегритет.

Овој дел треба да вклучува и какви било национално или локално определени локалитети, споменици или структури, како и не-назначени места. Треба да се утврди историскиот развој на истражуваната област и да се опишат нејзиниот карактер, како што е историскиот пејзаж, вклучително и теренските обрасци, граници и постоечки историски елементи на пејзажот и културното наследство. Треба да ја опише состојбата на целината и на одделните атрибути и компоненти, физички карактеристики, чувствителни гледишта и нематеријални асоцијации што можат се поврзат со атрибутите. Ова треба да се фокусира особено на погодените области, но мора да вклучува и опис на целината.

6 Опис на промените или предложениот развој

7 Проценка и евалуација на вкупното влијание на предложените измени

Овој дел треба да ја утврди проценката на специфичните промени и влијанија врз атрибутите на OUV и другите вредности на наследството. Треба да вклучува опис и проценка на директните или индиректните влијанија, вклучително и физичките влијанија, визуелни или бучавоста, влијанијата врз индивидуалните атрибути на наследството, вредности или елементи и асоцијации, како и на неговата целина. Влијанието врз OUV треба да се оцени преку проценка на влијанието врз атрибутите што пренесуваат OUV на локалитетот. Треба да ги земе предвид сите влијанија врз сите атрибути; професионална проценка е потребна при презентирање на информациите во соодветна форма за да се помогне носењето на одлуки.

Исто така, треба да вклучува проценка на вкупното значење на ефектите - целокупно влијание - на предлозите за развој или промената на индивидуалните атрибути, како и на целиот локалитет од Светско Наследство. Ова исто така можеби треба да вклучи и проценка за тоа како може да влијаат промените врз перцепцијата на локалитетот на локално, национално и меѓународно ниво.

8 Мерки за избегнување, намалување или компензација на влијанијата - Мерки за ублажување

Таквите мерки вклучуваат и општи мерки и мерки специфични за локалитетот

- оние што се потребни пред развојот или промените да продолжат (како на пр. археолошки истражувања),
- оние што се потребни за време на градбата или промената (како што е физичка заштита на локалитетот) и
- какви било пост-конструктивни мерки за време на имплементацијата на било какви предложени измени или развој (како што се мерки за толкување или пристап, градење на свест, образование, предлози за реконструкција),

- предлози за дисеминација на информации, знаења или разбирање стекнати преку НИА или какво било детално канцелариско, теренско или научно истражување.

9 Резиме и заклучоци, вклучително и

- јасна изјава за ефектите врз ОУВ на локалитетот од Светско Наследство, нејзиниот интегритет и автентичност,
- ризик кон запишувањето на локалитетот како Светско Наследство,
- какви било корисни ефекти, вклучително и подобро знаење и разбирање и подигање на свеста.

10 Библиографија

11 Речник на употребени термини

12 Признанија и авторство

13 Илустрации и фотографии кои покажуваат на пример

- Локација и обем на локалитетот, вклучително и тампон-зоните
- Дефинирана било која област на истражување
- Развој или предлози за промена
- Визуелни анализи или анализи на видливост
- Мерки за ублажување
- Клучни локалитети и прегледи

14 Додатоци со детални податоци, на пример

- Табели со индивидуални локалитети или елементи, краток опис и резиме на влијанија
- Канцелариски Студии
- Извештаи за теренски истражувања (како геофизичко истражување, пробни евалуации, ископување)
- Научни студии
- Список на консултанти и одговори на консултации
- Изјава за опсегот или краток проект.